

kritiska eu-fakta

utges av Folkrörelsen Nej till EU | nr 3 | september 2023 | pris 20 kr

www.nejtilleu.se

KRITISKA EU-FAKTA

Nummer 3 - september 2023

Löpnummer 171

Kritiska EU-fakta ges ut av

Folkrörelsen Nej till EU

Ansvarig utgivare:

Eva-Britt Svensson

Redaktör: AnnaLisa Eneroth

Kerstin Nordqvist

Redaktionsutskott:

Beng-Åke Berg, AnnaLisa Eneroth,

Marie Ericsson, Per Hernmar,

Jan-Erik Gustafsson,

Kerstin Nordqvist

Redaktionens adress:

Kritiska EU-fakta c/o Eneroth,

Furutåvägen 36 A, 352 54 Växjö

Telefon: 073-026 0330

e-post: ansaene26@gmail.com

Omslagsbild: Robert Nyberg

Adressändring och prenumeration:

Kritiska EU-fakta

Viktoriahuset, Linnégatan 21, 4 tr,

413 04 Göteborg

Nästa nummer utkommer

i december 2023

Manusstopp 15 november

Tryck: DanagårdLITHO AB

Göteborg 2023

Rikskansli och materialkontor:

Folkrörelsen Nej till EU

Viktoriahuset, Linnégatan 21, 4 tr,

413 04 Göteborg

e-post: kontoretgbg@nejtill.eu

Bli medlem:

Prenumeration:

4 nummer 100 kr

Medlemskap inkl. pren. 300 kr

[arbetslösa, långtidsjukskrivna,
pensionärer och studerande 150 kr]

familjer 400 kr]

Plusgiro 433 02 07- 4

LEDARE

Partipolitiskt oberoende

Demokratiskt EU-motstånd

Statskupper på EU:s koloniala bakgård

STATSKUPPER SOM LEDER till fransk- och EU-vänliga regimer följs oftast av pliktskyldiga protester från Frankrike/EU. Men när det gäller kupper som hotar EU/Franska intressen är det en helt annan sak. Då slår retoriken om "demokrati" ut i full blom.

År 1939 införde Frankrike en form av ockupations-valuta i sina kolonier för att dels värna stabilitet, men också för att säkra de värdeöverföringar som ett kolonialt förhållande garanterar moderlandet. När Frankrike blev tvunget att formellt lämna sina forna kolonier, i början av 1970-talets avkolonialisering, såg man till att de forna kolonialländernas valuta ingick i en franskstyrd valutaunion – på franska villkor: franska valutan "CFA-franc", franskt veto, valutareserven i Paris, fast växlingskurs gentemot euron med fri rörlighet för kapital inom valuta-zonen. Detta har bidragit till att afrikanskt kapital till uppemot 850 miljarder dollar, 1970 – 2008, beräknas ha gått från zonens medlemsländer till centrallandet.

LÄNDERNA I SAHEL-BÄLTET är konstruerade med den koloniala linjalen och omfattar vardera flera hundra olika folkslag och språk. Ett av de större folkslagen är Tuaregerna som i kolonial anda delats mellan länderna. I Niger ligger uranfyndigheterna som Frankrike/EU är starkt beroende av. De skapar ett lokalt ekologiskt katastrofområde – inte minst på grund av de enorma mängder vatten som krävs. Oviljan att lösa tuaregfrågan har bidragit att dessa sökt sig till jihadismen. Genom Niger är det tänkt att nigeriansk gas ska dras i pipeline för att bidra till EU:s energiförsörjning. Frågan om demokrati i dessa sammanhang torde vara av mindre betydelse för Frankrike/EU.

Vanskötsel och utsugning av såväl den gamla kolonialismen som nykolonialismen, Frankrike/EU, har efterlämnat en utbredd fattigdom i dessa länder. Hälften av befolkningen har en ålder under 20 år. Flera av dessa saknar möjlighet till arbete och framtid och lockas därför till de gamla moderländerna. Många av dessa ungdomar möter sedan döden i Medelhavet på överfulla livsfarliga båtar eller gummibåtar.

OM EU VERKLIGEN skulle vilja lösa migrationsfrågan finns bara en lösning – Ge Afrika möjligheter på lika villkor – allt annat är kolonialism och nykolonialism.

Åsikter som förs fram
i signerade artiklar är
skribentens egna och
uttrycker inte nödvän-
digtvis Folkrörelsens
Nej till EU:s stånd-
punkter

Svexit

Pendelstrejken: En strejk mot EU politiken

BLAND NÄR MAN upplever saker, knyter det an till andra upplevelser man varit med om i under sitt liv. I mitten av april fick jag ett mejl som inbjöd till ett möte till stöd för dom strejkande lokförarna på pendeltågen. Jag beslutade att gå dit, för dom var värda allt stöd. Vänsterpartiet (V), Socialdemokraterna (S) och Miljöpartiet (MP) hade lovat att behålla tågvärdarna innan valet men svek sitt vallöfte. Talarna avlöste varandra såväl personal från MTR (Mass Transit Railway)* som ungdomar från olika organisationer och trafikanter. Alla till stöd för lokförarnas självständiga kamp för säkerhet och arbetsmiljö.

NÄR JAG LÄMNADE mötet gick tankarna till hur vi banarbetare, på tunnelbanans spårunderhåll, studerat EU inför folkomröstningen 1994 om det svenska EU medlemskapet.

Dom flesta av oss drog slutsatsen att EU skulle innebära privatiseringar av det offentliga och försämringar för oss som arbetade på tunnelbanan, liksom för andra som arbetade inom det offentliga. Insikten om detta kom både från ja-sidans och nej-sidans informationsmaterial. Och någon demokrati där vi skulle få något inflytande för vår del var det inte frågan om.

Många av oss skrev senare under kravet på folkomröstning för att gå med i EMU**.

VI FÖRSTOD ATT arbetsledningen skulle pressa oss hårdare, för att vi skulle bli konkurrenskraftiga. Så kom olyckan och två spårsvetsare blev påkörda och miste livet. Föraren var nytutex-

aminerad och svetsarna svetsade skarv på tiominuters trafik. Det vill säga att dom svetsade när vagnar åkte förbi arbetsplatsen med 10 minuters mellanrum. Ett jobb som borde göras på trafikfri tid. När arbetsmiljöverket ansåg att föraren var ansvarig, protesterade vi med ett namnupprop som skrevs under av merparten av arbetarna på spårunderhållet. Vi ansåg att vår arbetsgivare var ansvarig. Uppropet överlämnades till justitiedepartementet, men föraren dömdes som ansvarig för olyckan.

Tankarna gick vidare

På slutet av 90-talet skulle politikerna fatta beslut om att privatisera kollektivtrafiken i Stockholm. Delar av buss-, tunnelbane- och spårunderhålls personalen samlades till möte för att genomföra protester. Beslutet blev en manifestation utanför Storstockholms Lokaltrafiks (SL:s) huvudkontor där politikerna satt när dom skulle fatta sitt beslut. Huvudkontoret låg strax intill tunnelbanan. Demonstrationen pågick under dagen och tunneltågsvagnarna tutade uppmuntrande till demonstranterna, då dom åkte förbi. Huvudparollen, som vi hade på banderoll, blev: **PRIVATISERAR NI-STREJKAR VI**. Politikerna beslutade att privatisera i linje med EU:s fördrag, men någon strejk blev det inte då. Vår slutsats om vad EU skulle bli, efter våra studiecirklar, stämde bra. Och lokförarnas svar, på resultatet av vad den fria marknadens vinstjakt bjuder, kan bara mana till efterföljd, tills den dag vi lämnat EU och återvinner vårt Självbestämmande.

Mats Nordlund
Pensionerad Banar-
betare/Lokförare

*MTR Corporation Limited är ett företag baserat i Hongkong. De har kontrakt på drift av järnvägsnät i Storbritannien och Australien samt verksamhet i Sverige.

**Den ekonomiska och monetära unionen (EMU) är ett ekonomiskt och monetärt samarbete inom Europeiska unionen (EU).

Wikipedia

Foto: Alex van Herwijnen - <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.0/>

[folkrörelsen nej till eu]

Folkrikdagen i Danmark:

...bland vindsnurror och solpaneler på Jylland

Årets Folkrikdag ägde rum på Nordisk Folkecenter för Vedvarende Energi, ett danskt centrum för energiproduktion som har som mål att ersätta all kärnkraft och fossil energi med förnyelsebart med fokus på sol och vindenergi. Per Hernmar, Lars Jirvén, Ingvar Rickardsson och jag från Folkrörelsen Nej till EU tog färjan och bil till Södra Ydby på Jylland, för att få träffa andra skandinaver och veta mer om nordiskt jordbruk och förnyelsebara energiprojekt.

SOLEN SKINER INTE så ofta på Danmark under sommaren, men vinden är en pålitlig leverantör av energi. Så resonerade man i Danmark på 70-talet när satsningarna på alternativ energi började ta form, mot bakgrund av den intensiva diskussionen för och emot atomkraft.

År 1983 började Nordisk Folkecenter för Vedvarende energi, (Nordiskt Folkecenter för förnyelsebar energi), att växa fram. Från början förlitade man sig på danska staten, som villigt understödde pionjärverksamheten med alternativ energi. Idag firar de 40-årsjubileum, med stöd från både staten och EU.

NORDISK FOLKECENTER, ett blomstrande centrum för alternativ energi, är beläget på nordvästra Jylland invid Limfjorden. Här, i den vackra kusttrakten, där korna betar på grönskande sluttningar ner mot havet, finns idag både vindsnurror och solpaneler, och en internationell utbildning i form av ett traineeprogram för alternativ energi, arkitektur och energibesparing, inriktat mot studenter från det globala Syd.

Foto Marie Ericsson

Sarath Chandrasena, från Sri Lanka, är en av eleverna som nu ska återvända till sitt hemland för att omsätta sina danska kunskaper. Han verkar väldigt nöjd med kursen som han gått igenom.

– När jag kommer hem ska jag börja jobba med flera projekt som underlättar livet för kvinnor och människor med låga inkomster, berättar han.

EN ANNAN PERSON som har mycket att berätta om Folkecentret är föreståndaren Jane. Efter frukost i det rosa huset, som också är elevhem, leder hon en guidad tur på området. Vi får se centrets solceller, som sitter monterade överallt på taken och

värmer området under sommarhalvåret, samt en tysktillverkad generator driven med rapsolja, som kopplas på under den kalla årstiden.

– Vi måste värma husen mellan oktober och april, och då är det inte alltid som solenergin räcker till, då får vi komplettera med bioenergi, berättar Jane Kruse och håller upp en flaska rapsolja, självklart odlad på ägorna.

Foto Marie Ericsson

DET FINNS MÅNGA andra märkvärdigheter att kolla in. Mitt på området står ett globliknande hus, gjort av glas. Det är en biodom, ett sorts växthus, där centret odlar tomater, fikon och andra temperaturkänsliga växter. Mitt i byggnaden står två stora vattenfyllda behållare, där ytan delvis är täckt med kraftiga vattenväxter. Vattenbassängerna visar sig vara hem åt 240 odlade karpar, 120 i varje behållare. Jag kikar ner i det mörka vattnet, men kan inte urskilja något liv där nere.

– Karpar är inte så vanliga i Danmark, men de är rätt populära i Tyskland och andra länder på kontinenten, säger Jane. Hon berättar vidare att fiskarna kommer upp till ytan varje morgon vid åtta-tiden och äter av växterna. Jag kan tillägga att jag hade planer på att gå dit och ta en bild, men inte lyckades ta mig upp ur sängen i tid. Tyvärr.

LITE LÄNGRE NER samlas vi runt ett av centrets mästerverk, en platsbyggd vindsnurra, eller vindturbin som det heter på fackspråk. Danmark har över 6 000 vindturbiner. De flesta av dem megastora anläggningar med 100-tals snurror med höjder på upp till 200 meter. Det finns också mindre varianter som den här, som kan generera energi för ett eller flera mindre privatbostäder. Små vindsnurror, eller vindmöllor som danskarna säger, är för övrigt en av centrets specialiteter. På väggtavlorna kan jag läsa att Nordisk Folkecenter för Vedvarende Energi är ett icke-vinstdrivande forsknings- och utvecklingscentrum för utveckling, utprovning och information om ny teknologi. Det har inriktning på produktion av förnyelsebar energi och energibesparing i Danmark. Här kan man lära sig mer om och uppleva till exempel energisparande glödlampor, energieffektiva ljuskällor, energisparande pumpar och specialbyggda fönster.

Foto Marie Ericsson

PÅ VÄGEN NER mot konferenscentret SkibstedFjord hastar jag in i vårt tillfälliga hus som heter Halmhuset för att hämta en bok. I det energieffektiva huset byggt av halm och lera finns flera spatiösa rum och ett bibliotek, där all energi kommer från solpanelerna utanför. Konferenscentret ligger 100 meter längre ner, insmuget i en grönskande trädgård med utsikt över betesmarker och vatten. Här serveras lunch och middag och i den stora salen håller deltagarna i Folkrikdagen sina föredrag som till övervägande del handlar om jordbruk och energi. Gitte Davidsen från Folkecentret talar om FN:s 17 världsmål med fokus på förnyelsebar energi, förnyelsebara städer och ansvarig konsumtion och produktion, och får oss att delta i en lustig lek där det gäller att hålla koll på vilka av världsmålen vi faktiskt praktiserar i vardagen. Niels Johan Juhl-Nielsen och norrman-

och som faktiskt får riktigt bra respons, innan vi sätter oss i bilen för att återvända hem till Sverige med många nya upplevelser och tankar i bagaget.

Marie Ericsson

Styrelseledamot i folkrörelsen Nej till EU

*Lingua franca - ett språk som används vid kommunikation mellan människor som inte förstår varandras modersmål.

Wikipedia

Kolonialism igår och idag – ett sammandrag av Per Hernmars föredrag på temat kolonialism och nykolonialism.

KOLONIALISMEN HAR MÅNGA former; alltifrån slave-ri, tvångsarbete, skattskyldighet eller kommersiell handel med ojämnt utbyte. Kolonialismens kärna från början var fördrivning av ursprungsbefolkningen, landstöld med efterföljande exploatering av kolonisatörerna. Under senare delen av 1800-talet inträffade tre "el Niño"/torrperioder från Egypten ner över Indien och Kina med mellan 30 - 60 miljoner döda. Inte på grund av brist på föda, utan på grund av bland annat brittiska med flera styrens medvetna politik att inte hjälpa svältande. Detta ledde till försvagning av många ursprungliga stater, som nu blev lätta byten för kolonialländernas nya erövringsväg, under senare delen av 1800-talet. Med avskaffande av spannmålstullar, nya transportleder med ångbåtar eller tåg kunde en ny världsmarknad skapas – något som bidrog till att förvärpa svältperioderna då trygghet för moderländerna var viktigare.

NÄR DEN ANTIKOLONIALA kampen slutligen ledde till avkolonialisering, under efterkrigstiden, uppstod krav på en ny ekonomisk världsordning. Genom statskupper sökte främst USA hejda de självständiga kolonierna från en självständig utveckling. När USA:s centralbank FED höjde räntan 1982 med 18 procent kom möjligheten till en omställning till en global världsmarknad. När räntorna för de fattiga utvecklingsländerna sköt i höjden samtidigt som råvarupriserna nådde bottennoteringar blev det möjligt för Världsbanken och Internationella valutafonden att tvinga på merparten av medel- och låginkomstländer aggressiva nedskärningsprogram med avregleringar och tullsänkningar – en världsmarknad för de rika ländernas stora multinationella företag - en marknad med många likheter med den världsmarknad som skapades under slutet av 1800-talet. För den nya världsmarknaden skapade de rika länderna ett regelverk genom bland annat Världshälsoorganisationens (WTO:s) regelverk, handelsavtal med mera som styrdes av de stora aktörerna USA, Japan och EU. Ett system där det nu knakar i fogarna.

Per Hernmar

kritiska eu-fakta | nr 3 | september | 2023 5

Foto Marie Ericsson

Per Hernmar

nen Hogne Hongset håller tunga, kunskapsintensiva föredrag om energi och energiutnyttjande. Det känns nästan som en lättnad när FNEU:s ordförande Per Hernmar, bryter in med sitt föredrag om kolonialismen, väldigt aktuellt just nu.

Sen känns det riktigt skönt att få gå ut i den grönskande trädgården och inmundiga centrets goda kyckling- och grönsaksgrillspett och förbrödra och försysla sig med de andra danskarna och norrmanerna. När Sarath från Sri Lanka dyker upp går vi över till engelska, som ju är världens bästa lingua franca*, även för skandinaver. Kvällen avslutas med att vi över en öl försöker hänga med danskarna när de sjunger sånger ur Folkehøjskolens sangbok.

DAGEN EFTER HÅLLER jag mitt föredrag om EU, teknikutvecklingen och demokratin, det enda som tar upp en EU-fråga

EU skadar klimatet och ökar ojämlikheten.

SÅ LYDER DEN ovanligt hårda kritiken från ungdomsorganisationer, klimataktivister och forskare som träffades i EU-parlamentet i Bryssel före sommarlovet för att diskutera EU:s roll i den gröna omställningen. "Även om EU försöker ta itu med utmaningarna genom European Green Deal, finns det ett behov av en djupare socioekonomisk och ekologisk omvandling. (...) Den gröna tillväxtpolitiken misslyckas med att ta itu med den grundläggande orsaken till den nuvarande krisen, som har sina rötter i det kapitalistiska systemet och den eviga strävan efter ekonomisk tillväxt", skriver Generation Climate Europe (GCE) och Federation of Young European De gröna (FYEG) i ett manifest utfärdat efter konferensen Beyond Growth.

I utkanten av lagen

Ämnet har hamnat högst upp på den politiska agendan efter Rysslands invasion av Ukraina. EU tänker att göra sig oberoende av rysk gas genom att bygga en energiunion som binder samman medlemsländerna via pipelines, gemensamma investeringar och en harmoniserad lagstiftning. Visionen för EU-kommissionen är att samtidigt uppnå en klimatneutral ekonomi senast 2050 och uppfylla Parisavtalets löfte att hålla de globala temperaturökningarna under två grader. Nyckelorden är grön tillväxt, grön teknik och grön energi, framförd av de privata företag som fick tillträde till energimarknaderna med EU:s el-liberaliseringsdirektiv 1996 (fullständigt implementerat i Danmark 2003).

Resultatet av liberaliseringen är att marknaden idag domineras av mellanhänder med stöd av internationella kapitalfonder. Och förra året fick dessa "gröna spekulanter" historiskt stora

vinster, över de normala, samt miljardbonusar. Men samtidigt drabbades vanliga medborgare av drastiska prisökningar på mat, värme och gas. Enligt tillsynsmyndigheterna verkar flera av dessa aktörer i utkanten av lagen. Senast grep och häktade dansk polis åtta personer misstänkta för manipulation med energihandel.

Problem: Ekonomisk logik

Att EU:s klimat- och energipolitik ökar ojämlikheten i samhället förvånar inte biträdande professor i miljöhumaniora vid Aalborg Universitet, Gregers Andersen. Han är medundertecknare av det systemkritiska manifestet från Brysselkonferensen och menar att EU i grunden sviker klimatet.

– Problemet uppstår när den gröna omställningen kombineras med ekonomisk tillväxt. Det finns inga historiska bevis för att detta skulle vara vägen framåt. Därför tror jag inte heller att EU kommer att nå sina egna mål utan en uppgörelse med den ekonomiska logik som genomsyrar hela statsförvaltningen och det politiska systemet, säger Gregers Andersen till Faglig EU-debatt.

Rune Eltard-Sørensen
Journalist, Folkrörelsen mot EU
17 augusti 2023

Ursprungligen publicerad i Professional EU-debatt

Finansieras med bidrag från [Europeiska rådet](#).

Ansvaret för innehållet ligger enbart på bidragsmottagaren

EU-kommissionen negligerar hälsoaspekter av mikrovågsstrålning

DET SENASTE ÅRET har antalet antenn- och basstationer växt upp som svampar i bostadsområden, i städer och längs vägar. Det är en följd av EU:s politik, att digitalisera i stort sett alla aspekter av samhällslivet, inklusive den personliga integriteten för, vad man kallar, att uppnå Sakernas internet, till år 2025. Artificiell intelligens (AI) kan inte införas utan att mängden av mikrovågsstrålnings-teknik byggs ut.

EU-kommissionen har upprepat informerats om att strålning från trådlös teknik orsakar skadliga effekter långt under de gränsvärden som tillämpas inom EU, men ändå ignoreras hälso- och miljökonsekvenser. I stället har teleindustrins och telekombolagens ekonomiska intressen prioriterats. Det konstaterar forskarna Rainer Nyberg, Julie McCredde och Lennart Hardell i en översiktsartikel ([Reviews on Environmental Health August 2023](#)) refererad av [Strålskyddsstiftelsen](#).

DE SKADLIGA EFFEKTERNA som under de senaste åren redovisats för EU-kommissionen inkluderar oxidativ stress, skador på DNA, på hjärta och blod, på spermier, på hjärnceller och ökad risk för cancer.

EU-kommissionen rekommenderar medlemsstaterna att använda gränsvärden framtagna av den industrivänliga organisationen ICNIRP, vars gränsvärden bygger på en lång rad felaktiga föreställningar och saknar skydd mot visade skadliga effekter. Nuvarande gränsvärden medför att allt levande i miljön, exempelvis fåglar, insekter och däggdjur utsätts för allvarliga risker genom att tillåta strålningsnivåer som redan visats vara skadliga.

FÖRFATTARNA HÄVDAR ATT EU:s ICNIRP:s gränsvärde (10 Watt per meter eller 10 000 000 mikroWatt per meter) är en miljon gånger för högt för att skydda barn och andra särskilt känsliga grupper mot skadlig påverkan av denna form av strål-

ning. Tre olika forskargrupper rekommenderar nämligen 0,1 till tio mikroWatt per meter för att skydda särskilt känsliga grupper i samhället.

DE AV EU REKOMMENDERADE gränsvärdena (i Sverige referensvärden) har gett telekomoperatörer som Telia, Tele2, Tre och Telenor rätten att påtvinga, det vill säga utan människors informerade medgivande, exponera dem för ständigt ökande nivåer av skadlig strålning. Dessa tillåtna påtvingade nivåer har aldrig visats vara säkra ur hälsosynpunkt. Nyberg, McCredde och Hardell menar att detta i praktiken innebär att EU rekommenderar att medborgarna får utsättas för ett massivt experiment utan medborgarnas informerade samtycke, vilket strider mot Nürnbergkonventionen.

Trots den information som nått EU-kommissionen om skadlig hälso- och miljöpåverkan från såväl forskarsamhället som frivilligorganisationer verksamma inom området, har EU fortsatt att ignorera de allvarliga riskerna. I stället har telekombolagens behov och ekonomiska intressen prioriterats, i strid med bland annat EU-fördraget och rättspraxis. skapandet av tvivel om skadliga effekter i stället för en objektiv bedömning av forskningsresultaten”

Nyberg med flera skriver:

”EU:s nuvarande agerande står i direkt konflikt med de grundvalar som EU byggdes på. Genom att fortsätta att stödja den industrileda utrollningen av 5G, 6G och smarta elmätare bryter EU mot EU:s konvention om de mänskliga rättigheterna, EU:s stadga om grundläggande rättigheter, EU-fördraget och EU:s rättspraxis, som alla är överens om: att Skyddet av hälsa och miljö har företräde framför ekonomiska överväganden.”

Jan-Erik Gustafsson

EU – lobbyisternas paradis

Lobbyism

År 2016 gjorde tidigare EU-parlamentarikern Max Andersson en undersökning om hur många lobbyister som kontaktade honom under en vanlig arbetsvecka: totalt 166 stycken förfrågningar, varav 38 stora företag och branschorganisationer. Andra förfrågningar var från myndigheter, forskningsinstitut, privatpersoner med flera och sex stycken från rena lobbyfirmor. Idag huserar uppemot 30 000 lobbyister i Bryssel.

Lobbyism är ett brett fenomen vars centrala funktion är att påverka beslutsfattare, beslutsprocesser, attityder och opinioner. Det kan göras med ett flertal verktyg som rådgivning, konsultverksamhet, inom ett brett spektrum, allt ifrån specialistkunskap inom juridik, ekonomi, teknik etcetera. Detta kan ske genom tankesmedjor som producerar passande kunskapsöversikter, seminarier med mera, eller stöd till forskning inom universitetsvärlden. Lobbyister kan även bidra till alliansbygge mellan olika sektorer och branscher. Man skriver också artiklar, som undertecknas av ämneskunniga. Lobbyister kan också göra egna utredningar, hjälpa till med att skriva lagtexter, utforma skrivelser och motioner, eller hjälpa till med att skriva remisser på lagförslag.

Artikel 11 i Fördraget om Europeiska unionen avdelning II:

”Bestämmelser om demokratiska principer”

2. ”Institutionerna ska föra en öppen, tydlig och regelbunden dialog med de representativa sammanslutningarna och det civila samhället.”
3. ”...kommissionen ska ha ett omfattande samråd med alla berörda parter i syfte att säkerställa att unionens åtgärder blir enhetliga och öppna”

(ERT). ERT är en sammanslutning av ledare från över 40 av Europas större företag. Stora delar av EU-konstitutionen vad gäller inre marknaden, avregleringar av offentlig sektor, med mera, är direkt tagna från ERT:s rapporter och inlyfta i EU-kommissionens vitbok för år 1993, där dåvarande EU-kommissionären Jacques Delors presenterade detta i en plan för tillväxt, konkurrens och näringsliv/sysselsättning. ERT har ett möte varje år med kommissionens ordförande, samt Tysklands kansler och Frankrikes president.

Bild: Robert Nyberg

Korruption

I vissa fall är korruption och lobbying starkt sammankopplade och ibland är gränserna svåra att fastställa. Det kan vara personliga gåvor, ersättningar, bidrag till institutioner eller valkampanjer med mera. Men stora delar av lobbyverksamheten sker ofta på formellt korrekt sätt. Många utländska auktoritära regimer använder korruption som ett medel att stärka sina positioner inom EU-systemet. Den stora mutskandalen som briserade i december 2022 där EU-parlamentariker fått miljoner från regimerna i Qatar och Marocko är ett exempel på detta.

Lobby-Klondyke i Bryssel

I USA är lobbyister registrerade även om det finns sätt att kringgå det. I EU är lobbyismen inskriven i EU-konstitutionen.

En grupp, som genom EU:s utveckling, har haft en stor betydelse för EU:s utveckling är Européen round table for Industry

Genom expertgrupper kan frågor om standarder, med mera, påverkas. Inför internationella handelsavtal hålls möten med näringslivet för att stämma av förhandlingsläget. I en studie från 2003 uppskattades antalet expertgrupper inom EU till 1 300, främst bestående av representanter för näringslivet och nationella företrädare. En sådan hemlig expertgrupp är nämnden för lagstiftningskontroll, Regulatory Scrutiny Board (RSB), som har närmast veto för att kunna urvattna lagförslag, så att de inte går för långt. Denna nämnd är dock inte hemlig för de större påverkansaktörerna.

Stark ökning av Kommissionens förordningar

Laggivning genom EU-direktiv har minskat kraftigt till förmån för förordningar, som inte behöver implementeras genom nationella parlament, utan gäller som lag direkt. Medan EU-direktiven behandlas av både fackministrarnas råd och EU-parlamentet, processas förordningarna i EU-byråkratins korridorer, där

	Direktiv	Förordningar	Lagar totalt
2002	1497	299	1796
2012	1525	1347	2872
2020	1027	5409	6436

Källa: Kenneth Haar, *Kapitalens Europa, Demokrati i Europa*, DEO 2022

Lobbyister i Bryssel

1996 uppskattas antalet lobbyister till cirka 3 000

2003 fanns cirka 15 000 lobbyister

2017 beräknades de till 30 000. Dock fanns bara 11 251 i EU:s frivilliga öppenhetsregister.

2017 fanns över 11 000 lobbyorganisationer i EU:s öppenhetsregister

Över 600 företag lobbyar för teknik branschen till en kostnad av 97 miljoner euro.

lobbyister kan få stora möjligheter att bidra med expertkunskap och företagsperspektiv.

Svängdörrs-fenomenet

Här finns också en sammanvävning mellan lobbyism, politik och tjänstemän genom det så kallade svängdörrs-fenomenet, där 30 procent av de ledamöter som lämnar EU-parlamentet går till privata näringslivet. Även en tredje del av Barroso-kommissionens kommissionärer gick till privata intresse företag. Ett talande exempel är när den Europeiska bankmyndighetens (EBA:s) chef Adam Farakas 2020 blev chef för finansmarknadsorganisationen för europeiska storbanker och finansorganisationer (AFME) och att som hans efterträdare som EBA:s chef, nominerades en tidigare anställd på AFME – vilket stoppades av EU-parlamentets finansutskott.

Omvänd lobbyism – den interna betongväggen

Problemen med lobbyism handlar inte enbart om lobbyisternas påverkan, utan också om de som är mottagarna för lobbyism. I början av corona-pandemin gjorde kommissionens ordförande Ursula von der Leyen ett inlägg, där hon framhöll att EU skulle hjälpa till att finna vaccin, tillgängligt för hela världen, till ett överkomligt pris. Detta uttalande gick dock helt emot EU:s grundpelare om patent och immaterialrätt, som är inpräntat i varje EU-tjänstemans ryggrad. Några protokoll från rådet eller från politiskt håll, om den övergripande policyn för EU:s vacciner, verkar inte finnas – utan mycket av detta skötes i EU-kommissionens tjänstemanna-korridorer. Samtidigt hade kommissionen ett nära samarbete med medicinbranschen, uppemot 44 gånger hade man kontakter med enskilda företag och 117 gånger med branschorganisationer. När Läkare utan gränser ansökte om ett möte, så blev svaret nej. EU blev sedan den hårdeste motståndaren till att släppa patenträttigheterna och tillåta produktion i andra länder som Indien och Sydafrika.

Lobbyismen som symptom

Lobbyismen inom EU är inte bara ett problem – det är ett symptom på EU:s sätt att fungera. För EU finns bara ett mål – att stödja och utveckla den inre marknaden med dess marknadsaktörer. Avsaknaden av verkligt demokratiska instanser har medfört en kommersialisering av beslutsprocesserna inom EU – där ekonomiskt starka grupper i praktiken kan påverka beslutsfattandet till sin fördel, i stort samförstånd med EU-kommissionens byråkrati.

Per Hernmar

Mer ammunition till Ukraina

EU:s utrikespolitiska chef Josef Borell uppmanar medlemsländerna att beställa mer ammunition till Ukraina, enligt [Reuters](#) den 30 augusti. Målet från i mars i år är att skänka en miljon artillerigranater inom loppet av tolv månader, men vi är ännu långt ifrån målet. Mindre än en fjärdedel har hittills inhandlats under ett halvår. Ett ramavtal har upprättats i mars för att medlemsländerna ska kunna placera gemensamma beställningar. Detta upprättade avtal är på cirka två miljarder euro, motsvarande mer än 20 miljarder kronor.

Nu i dagarna har Biden lovat att skicka pansarbrytande ammunition som innehåller utarmat uran tillsammans med de utlovade Abrahams stridsvagnarna som snart levereras till Ukraina. Under invasionen av Irak och under Nato:s bombkampanj i före detta Jugoslavien, har denna typ av ammunition använts. Utarmat uran antas ligga bakom ett ökat antal av fosterskador och cancer där.

Storbritannien har redan skickat utarmat uran till Ukraina under våren, tillsammans med stridsvagn Challenger 2.

Journalisten Phil Miller berättar att en sådan stridsvagn redan har förstörts förmodligen av ryssarna under sommaroffensiven. Han säger i en intervju med det amerikanska web-baserade nyhetsprogrammet [Democracynow.org](#) den sjätte september att:

”Nu får jag höra att besättningen sägs ha överlevt, men det finns en reell risk att det fanns utarmat uran ammunition inuti, som kunde antändas av branden och producera en giftig aerosol som kan orsaka en risk både för besättningen och eventuella andra soldater som passerar genom området.”

Phil Miller har skrivit en artikel som rör farorna med utarmat uran och dessa händelser i nättidningen [DECLASSIFIED UK](#).

Kriget i Ukraina eskalerar hela tiden med alltmer avancerade vapen och nu sänder USA både klusterammunition och utarmat uran. Enligt en rapport från ”CLUSTER MUNITION MONITOR 2023” ska både Ukraina och Ryssland redan ha använt klusterammunition i kriget.

Kerstin Nordqvist

Kollaps av spannmålsavtalet en katastrof för Europa.

NÄR RYSSLAND SLÖT spannmålsavtalet med Ukraina (Black Sea Grain Initiative) i juli förra året, under förmedling av FN och Turkiet, tillät Ryssland export av ukrainsk spannmål via Svarta havet, som Ryssland kontrollerar.

DEN VÄLKÄNDE KRÖNIKÖREN Thomas Fazi skriver i "UN-Herd" att FN:s generalsekreterare António Guterres kallade överenskommelsen för en "fyrstjärna av hopp" och en anmärkningsvärd bedrift och en stor, om än sällsynt, seger för internationell diplomati. Det bidrog till att avsevärt sänka spannmålspriserna och undvek en kollaps av ukrainsk export. Under det senaste året har mer än 1 000 fartyg (som innehåller nästan 33 miljoner ton spannmål och andra livsmedel) lämnat Ukraina från tre ukrainska hamnar: Odessa, Tjornomorsk och Juzjnyj/Pivdenyni.

Men den 17 juli drog Ryssland sig ur avtalet. Rysslands hävdar att när EU:s och övriga västerländska sanktioner ökade, kom avtalet under tilltagande press. Kreml menar att västvärlden inte höll sin del avtalet, som var tänkt att tillåta mer rysk jordbruks- och konstgödslexport. För att detta skulle hända insisterade Ryssland på att ansluta den ryska banken för jordbruksprodukter Rosselkhosbank till det internationella betalningssystemet Swift och häva den västerländska blockaden av tillgångar och konton för de ryska företag som är involverade i export av livsmedel och gödningsmedel.

Foto: George Chernilevsky

Odessas marina handelshamn

SOM EN DEL AV förhandlingarna om spannmålsavtalet nådde Kiev och Moskva därutöver en överenskommelse om att tillåta säker passage av ammoniak genom rörledningen från den ryska staden Togliatti till Odessa. Men rörledningen öppnades aldrig igen av Ukraina för drift, trots att FN i september förra året uppmanade Ukraina att återuppta transporterna, mot bakgrund av ammoniakgödselns avgörande roll för att stödja den globala jordbruksproduktionen. Nu har Ryssland krävt sedan slutet av maj i år en återöppning av rörledningen som ett villkor för att förnya spannmålsavtalet.

Men bara några dagar senare sprängdes en del av rörledningen som ligger på ukrainskt territorium. Enligt ett numera välkänt mönster anklagar Ryssland och Ukraina varandra för att medvetet försöka sabotera en förlängning av spannmålsavtalet. I vilket fall som helst var avtalets öde mer eller mindre beseglat vid tidpunkten för sprängningen: När Dmitrij Peskov, Putins talesman, en månad senare meddelade att "Svartahavsavtalen inte längre är i kraft", borde få bli förvånade.

FÖRUTSÄGBART NOG SKRIVER Fazi att västvärlden har angripit Rysslands beslut att dra sig ur avtalet. USA:s utrikesminister Antony Blinken sa att USA beklagar Rysslands "fortsatta användning av livsmedel som ett vapen", medan EU:s utrikeschef Josep Borrell hävdade att Putin "använder hunger som ett vapen". Polens utrikesminister Zbigniew Rau beskrev det som "ingenting mindre än en handling av ekonomisk aggression mot staterna i den globala södern, som är mest beroende av den ukrainska säden", medan Italiens premiärminister Giorgia Meloni sade att Rysslands beslut är "ytterligare bevis på vem som är vän och vem som är de fattigaste ländernas fiende".

En sådan stark retorik döljer dock en mer nyanserad bild. Oxfam har hävdad, baserat på uppgifter från FN:s gemensamma samordningscenter, att mindre än tre procent av spannmålen enligt avtalet skeppades till världens fattigaste länder, vilket också är den ryska ledningens ståndpunkt. Som jämförelse har cirka 80 procent av spannmålen skickats till rikare länder, främst EU-länder och Kina. Putin sade i ett samtal med Sydafrikas president Cyril Ramaphosa att "huvudmålet med avtalet, att leverera spannmål till länder i nöd, inklusive de på den afrikanska kontinenten, inte har genomförts".

DET ÄR UPPENBART Rysslands beslut att icke förlänga avtalet har mycket mer att göra med försämringen av relationerna mellan väst och Ryssland än med strikta ekonomiska frågor. På

samma sätt är det rimligt att anta att Rysslands beslut att skicka gratis spannmål till sex afrikanska länder, med starka band till Moskva, har mer att göra med att stärka globala allianser än faktiska humanitära angelägenheter. Men med EU-ländernas och övriga väst fortsatta vapensändningar till Ukraina syns inget slut på kriget i sikte. Alla parter är engagerade i en alltmer skamlös militär kamp i riktning mot katastrof.

Kan någon verkligen då bli förvånad över att ett avtal som helt berodde på Rysslands

välvilja har kommit till vägs ände? Priset kommer sannolikt att bli globalt ökade spannmålspriser. Dessutom kommer en ännu större mängd ukrainsk spannmål att transporteras över land, genom hela Europa med hjälp av så kallade "solidaritetsvägar" skapade av EU.

Ändå hade problem uppstått för EU redan innan initiativet kollapsade, eftersom billig ukrainsk spannmål exporterats och översvämmat lokala marknader och undergrävt lokala produkter, vilket ironiskt nog har provocerat bönder och regeringar i Polen, Bulgarien, Ungern, Rumänien och Slovakien (se Kritiska EU-fakta nr 2 2023). Men med upphävandet av Black Sea Grain Initiative kommer trycket på marknaderna sannolikt att öka.

RYSSLAND HAR DOCK lämnat dörren öppen för att återuppliva avtalet "så snart den ryska delen (av avtalet) är klar". Det faktum att Ryssland har inlett flera attacker mot kritisk infrastruktur för spannmålsexport i Odessa-regionen tyder dock på att ett återupptagande av avtalet för närvarande verkar osannolikt.

När EU lyckades knäcka den svenska reglerade spelmarknaden

SVENSK SPELMARKNAD VAR tidigare starkt reglerad och utgjordes av svenska icke vinstdrivande aktörer, vars vinster gick till allmännyttig verksamhet, som till exempel idrottsrörelsen. Där fanns även ett förbud för spelreklam för utländska spelaktörer. I januari 2019 avreglerades den svenska spelmarknaden och vem som helst kunde söka licens.

SPELMARKNADEN FÖR ONLINE-SPEL har ökat kraftigt. Uppemot 50 procent av tillfrågade uppger att de någon gång senaste året spelat på online-casino. Före 2019 var den svenska spelmarknaden helt reglerad och merparten av spelandet stod det statliga Svenska spel för. Med internets utveckling började utländska spelplattformar att konkurrera med det svenska spelmonopolet. Aftonbladet och Expressen upplät då annonsplats för utländska spelbolag för att framtvunga en ändring. Vinstdrivande spelföretag på en avreglerad, konkurrensutsatt marknad gynnar behovet av marknadsföring, vilket ger ökade inkomster till medieföretag. Publiceringen i Aftonbladet och Expressen kom att processas i svenska domstolar, vilka dock dömde till förmån för en fortsatt reglerad svensk spelmarknad. Därför drog EU-kommissionen Sverige inför EU-domstolen 2014 för att Sverige inte tillät fri etableringsrätt – det vill säga diskriminerade utländska spelaktörer. Men EU-kommissionen förlorade i EU-domstolen, som menade att Sverige visst kunde behålla sin nationellt reglerade spelmarknad, med icke vinstdrivande spelaktörer där överskottet gick till allmännyttig verksamhet – helt i enlighet med EU-rätten. Men EU-kommissionen och de utländska spelaktörerna var inte nöjda. En ny svensk utredare tillsattes därför.

Den utredningen menade att EU-domstolens dom inte var hållbar i längden och att det fanns brister på den svenska reglerade spelmarknaden – att det bakom vissa spelaktörer stod kommersiella bolag, som till exempel Postkodlotteriet. Utredningen diskuterade i första hand frågan om den svenska spelmarknaden förhållande till EU:s konkurrenslagstiftning. Några större ansträngningar gjordes inte för att diskutera sociala dimensioner på spelandet och dess tillgänglighet på en marknad, med spelbolag som konkurrerar om spelarna.

UTREDNINGENS FÖRSLAG TILL avreglering av den svenska spelmarknaden innebar en kapitulation inför pressen från EU-kommissionen och privata bolag som Ladbrokes och Unibet med flera.

Riksdagen beslöt därför att avsluta den svenska reglerade spelmarknaden och inrätta ett licenssystem där alla EU:s spelaktörer kunde söka licenser för 700 000 kronor. Spelskatten sänktes samtidigt från 35 procent till 18 procent. Samtidigt kan spelaktörer dessutom genom avregleringen förlägga sitt ägande till Malta, för att minimera beskattningen på verksamheten. Beslutet innebar att riksdagen valde en marknadslösning på problemet, med den illegala konkurrensen via nätet från utländska speljättar, där dessa 2019 släpptes in via ett licenssystem i enlighet med EU-rättens konkurrensregler. Spelmarknaden övervakas nu av statliga Spelinspektionen som har hand om licenser, övervakning och visst skydd mot spelmissbruk som till exempel avstängningstjänsten ”spelpaus”.

NU TÄVLAR 68 AKTIVA SPELFÖRETAG om svenskarna, genom omfattande reklamkampanjer i offentliga miljöer. Uppemot 350 000 svenskar har någon grad av spelproblematik, men

Upphovsperson: Hongxin(Dean) Long | Upphovsperson: DEANLONG.io Upphovsrätt: Hongxin(Dean) Long

bidrar ekonomiskt till den lovande avreglerade spelmarknaden, som omsatte 27,4 miljarder kronor 2022.

SÅ NÄSTA GÅNG Du ser reklam för en spelplattform, så vet Du att den tillkommit genom en resa där konkurrensdelen i EU-rätten konkurrerat ut, såväl svensk demokrati och lagstiftning som den icke-kommersiella och återhållsamma svenska spellagstiftningen.

Per Hernmar

Svensk alkoholpolitik och EU:s konkurrenslagstiftning

EU:S KONKURRENSLAGSTIFTNING ÄR sådan, att ett land inte får gynna sina egna tillverkare och därigenom diskriminera andra EU-medlemmars företag. När det gäller marknaden för alkohol har Sverige ett undantag, som innebär att alkohol bara får säljas via ett statligt detaljhandelsföretag, Systembolaget, förutom utskänkning via restaurang, med mera. Nu vill regeringen Kristersson införa gårdsförsäljning, det vill säga viss alkoholförsäljning av egentillverkad svensk alkohol. Detta öppnar dörren för möjligheten att pröva saluföring av svensk alkohol via gårdsförsäljning, vilket är emot EU:s konkurrenslagstiftning.

Ökad alkoholkonsumtion efter EU-inträdet

När Sverige gick med i EU ökade alkoholförbrukningen från åtta liter till nästan tio liter per person; vilket är en ökning med 24 procent fram till år 2013. Utskänkningstillstånden ökade med 40 procent under samma period. Möjligheten att upprätthålla de höga alkoholskatterna urholkades, då EU-bestämmelser minskade möjligheter att begränsa köp av billig alkohol vid utlandsbesök. De svenska alkoholskatterna sänktes därför, för att inte gynna utrikeshandeln. Detta har bidragit till att alkoholen i Sverige blivit relativt sett billigare än före EU-inträdet.

Finland går före

Finland ligger före Sverige när det gäller att öka tillgängligheten av alkohol. Finlands nya regering har presenterat ett förslag, om att öka den tillåtna gränsen för försäljning av alkoholprodukter i livsmedelsbutiker, med upp till åtta procent alkoholinnehåll, en höjning från dagens 5,5 procent. Dessutom vill den nya regeringen utreda möjligheten, att även vin med högre alkoholstyrka ska få säljas i vanliga affärer. Regeringen vill även utreda möjligheten för gårdsförsäljning, från mindre bryggerier, destillerier och vingårdar. Alkoholskatten höjs, men alkoholmonopolet i Finland, Alko, behåller sin folkhälsouppgift. Den tidigare höjningen från 4,7 procent till 5,5 procent har bidragit till ökade alkoholrelaterade skador och dödlighet i Finland.

I Sverige har vård av alkoholrelaterade skador ökat något. Men alkohol ger även sociala skador i form av ökat våld, inte minst i nära relationer och 380 000 barn i Sverige lever med en förälder, som dricker för mycket. Totalt visar en undersökning från 2019, att kostnaderna för alkoholrelaterade skador, årligen uppgår till över 100 miljarder kronor. En summa som vid ökad alkoholförbrukning kan beräknas öka. Budskapet från Världshälsoorganisationen (WHO) är dock glasklart – behåll alkoholmonopolet. En alkoholpolitik som bygger på begränsad tillgång ger tydliga resultat av mindre förekomst av alkoholrelaterade skador; både medicinskt och socialt.

Högsta domstolen om alkohol via e-handel

Nu har Sveriges högsta domstol dömt att ett svenskt e-handelsbolag får sälja alkohol till svenska kunder via nätet från Danmark. Detta har behandlats två gånger. Först av patent- och marknadsdomstolen och sedan av dess högsta domstol, men med två olika domslut. Därför behandlades en överklagan även av Sveriges högsta domstol som beslöt att e-handel via nätet från Danmark till svenska kunder är tillåtet då det inte strider mot det svenska detaljhandelsmonopolet för alkoholförsäljning i Sverige. Men märk väl att argumenteringen sker utifrån EU-rätten och den begränsade mindre rätten av självständighet, som fortfarande finns kvar, när det gäller alkoholmonopolet, som en grundpelare i svensk restriktiv alkoholpolitik.

Öppning för alkoholförsäljning i livsmedelsbutiker

Tre svenska utredningar har alla kommit fram till möjligheten av att tillåta gårdsförsäljning av alkohol i Sverige. Statsminister Ulf Kristersson har deklarerat att det kommer att kunna införas i Sverige. Stora alkoholintressen lurar dock i vassen. Ett införande av gårdsförsäljning, mindre bryggerier, destillerier med mera, kommer att innebära en orättvis konkurrensfördel

Foto: Christian Koehn (fragwürdig)

för svensktillverkad alkohol gentemot utländska producenter. Detta kommer att bli ett glasklart fall att överklaga till EU-domstolen. Där är risken överhängande att EU-domstolen kommer att döma, att ett tillåtande av gårdsförsäljning av svensk alkohol utgör en diskriminering av andra europeiska producenter. Hotet mot det svenska detaljhandelsmonopolet för alkohol och den svenska restriktiva alkoholpolitiken är mycket överhängande. Risken är att EU-domstolen ser likabehandling av övriga europeiska alkoholproducenter, som betydligt viktigare än svensk folkhälsa och då öppnar upp för alkoholförsäljning även i svenska livsmedelsbutiker.

Per Hernmar

NYHETER I KORTHET

Ukraina säger upp gasavtal

I en intervju i juli med Financial Times sa Ukrainas energiminister Herman Halusjtjenko att Kiev sannolikt inte kommer att förnya avtalet om gastransitering, när Ukrainas leveranskontrakt med Gazprom löper ut 2024.

Detta kan innebära stängning av en av de sista ledningarna som fortfarande transporterar rysk gas till Europa, en åtgärd som allvarligt skulle försvaga många energifattiga EU-länder. En analys av Columbia University's Center for Global Energy Policy tyder på att leveranserna till EU-länder "kan falla till mellan 10 och 16 miljarder kubikmeter (45 till 73 procent av nuvarande nivåer)", ett underskott som för närvarande inte kan ersättas av större och dyrare import av flytande naturgas från USA och Qatar.

I EU:s ekonomiska motor Tyskland har ekonomiministern redan förutspått, att landet kommer att tvingas avveckla sin industriella verksamhet i betydande omfattning, om gasavtalet inte förlängs i slutet av året. För Tyskland, och faktiskt en europeisk kontinent, som redan kämpar med en smygande avindustrialisering, kan konsekvenserna bli förödande. Om den kommande vintern blir kylig och kall kommer naturgasunderskottet att bli minst 60 miljarder kubikmeter och en gas- och energikris är precis runt hörnet.

Jan-Erik Gustafsson

EU har ändrat sina regler angående GMO.

EU kommissionen har beslutat att dela upp genmodifierade grödor i två kategorier. Grödor som modifierats med gensax-metoden ska inte längre behöva ha godkännande enligt EU:s GMO-regler, som är detaljerade. För dessa växter, som de anser vara jämförbara med varianter med naturliga variationer, räcker det med att man informerar och registrerar på förhand.

Jordbruksverket har redan fattat sitt beslut om att tillåta sådana växter, medan man väntar på en revidering av EU lagstiftningen.

Greenpeace aktivisten Eva Coral undrar enligt ett pressmeddelande:

"Oavsett om det är leksaker eller ansiktskräm så behöver produkter på vår marknad vara testade – varför ska det vara undantag för genmodifierade produkter som landar på våra fält och tallrikar?"

Frans Timmermans, som var den som la fram förslaget på en presskonferens i Bryssel den femte juli, sa:

— Låt mig vara tydlig: om vi på allvar vill rädda vår planet för framtida generationer kan man inte plocka russinen ur kakan. Dagens förslag är nära kopplade till naturrestaureringen.

Beslutet tog i samband med lagen om återställande av natur.

Kerstin Nordqvist

Meloni åter i EU-fållan

År 2000, när högerextrema ministrar anslöt sig till den österrikiska regeringen, avbröt de då 14 EU-medlemsstaterna alla officiella, bilaterala kontakter med Wien, skriver chefredaktören för Le Monde Diplomatique i Flamman den tredje augusti. Men nu mer än 20 år senare är det annat ljud i skällan. Numera omfamnar EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen Italiens nya högerextrema premiärminister Giorgia Meloni. Meloni har förvandlats från att tidigare ha beskrivits som "illiberal" och "postfascistisk" till en anständig partner i EU. Hennes lojalitet har köpts med en återhämtningsplan på 191 miljarder dollar för att få det djupt krisande Italien på fötter. Detta till priset från att tidigare ha kritiserat EU:s och Västländernas inblandning och roll i Ukrainakriget till att nu bekräfta sin lojalitet med Nato och kräva strängare sanktioner mot Moskva och mer sofistikerade vapen till Kiev. Detta kan inte tolkas på annat sätt, när vänstern i Europa för en tynande tillvaro, som att EU går mot en alltmer auktoritär och totalitär utveckling.

Jan-Erik Gustafsson

Foto: Vox España

Giorgia Meloni

Drottning Ursulas kröning

EU:s institutioner förbereder sig inför parlamentsvalet nästa år. Samtidigt ska en ordförande för den mäktiga EU-kommissionen tillsättas. Stalltipset är att det blir ett återval av den sittande ordföranden, tyskan Ursula von der Leyen, som endast behöver säkra en enkel majoritet i en kampanj som mer väntas likna en kröning än en demokratisk överläggning.

ENLIGT TIDSKRIFTEN POLITICO är EU redo att kröna sin egen monark, men det är ingenting symboliskt över den makt hon utövar. Ursula, som är uppväxt i Bryssel där hennes far var en av EU-kommissionens mäktigaste tjänstemän, kom till makten med stöd av EU-ledarna i slutna förhandlingar. De förkastade EU-parlamentsgruppernas val, den så kallade "spetskandidat" som skulle säkra ett folkligt inflytande över den mäktigaste EU-institutionen. I stället gavs posten till Ursula von der Leyen, läkare, sjubarnsmor och före detta tysk försvarsminister, i en process som enligt Politico mycket påminner om den som tillämpades vid polska kungaval på medeltiden.

När hon väl hade utsetts valde hon att bosätta sig på toppen av EU-kommissionens högkvarter Berlaymont i stället för bland invånarna i Bryssel. Hon väljer noggrant sina framträdande inför journalister och framträder alltid i välregisserade evenemang som hennes Tal om tillståndet i Unionen. Hennes ledarskapsstil, välfriserad, kontrollerad och medvetet svårtillgänglig får en att, enligt Politico, tänka mer på en upplyst monark än en demokratisk ledare som söker folkligt godkännande.

DET ÄR NATURLIGT-

VIS inte von der Leyens fel att ordföranden för EU-kommissionen inte var tänkt att vara folkvald, menar Politico. Posten skapades av de europeiska regeringscheferna och ordföranden var tänkt att lyda under deras order, inte utmana deras makt, därav namnet "kommission". Men kommissionen har i takt med tiden fått mer makt än det var tänkt från början. Och under von der Leyen har den makten expanderat utan motstycke. I den förvirring som skapades av Covid-pandemin och Ukrainakriget tog EU-kommissionen ledningen i koordinationen av både hälso- politik och försvarspolitik.

När det gäller försvarspolitiken har drottning Ursula tillsammans med EU:s medlemsländer hittills tillhandahållit 77 miljarder euro till Ukraina som invaderats av Ryssland, varav 21,16 miljarder är militärt stöd i form av allt från tyska stridsvagnar till svenska artillerisystem, och 38,8 miljarder ekonomiskt bistånd. Det har också fattats en mängd beslut om ekonomiska sanktioner mot Ryssland. Inget av detta har dock lett till att

Sauron* i öst (Putin) har dött, avsatts eller fått slut på ammunitionen. Kriget fortsätter med oförminskad kraft, och det finns i dag en växande kritik mot kommissionens beslut, att utan kontroll skicka medborgarnas pengar till kriget i Ukraina.

KOMMISSIONENS ALLT STÖRRE makt på bland annat försvarsområdet har lett till ökade krav på mer demokrati i utnämningen av EU:s viktigaste toppjobb. Det innebär att grupper i EU-parlamentet nu kräver att systemet med "spetskandidat" ska återinföras. Med EU-fientliga krafter på marsch i Polen och Ungern och en Marine Le Pen på lur i de franska buskarna har EU inte råd att anklagas för att vara en superstat utan valda ledare. Men genom att utse von der Leyen till spetskandidat riskerar man att underminera valkampanjen eftersom ingen annan kandidat har en lika stark ställning. Hon är dock inte helt utan motståndare, bland annat utmanas hon av ledaren för den parlamentariska EPP-gruppen**, Manfred Weber, som har hävdade att ingen kandidat till EU:s toppjobb bör få väljas i slutna uppgörelser.

MED DET STÖD hon har, bland EU:s maktspelare, ser drottning Ursula dock ut att sitta säkert på sin tron, om hon väljer att kandidera igen. När hennes favoritponny utsattes för en vargattack lär hon ha gett order om att EU:s rovdjurspolitik gällande vargarna skulle omvärderas. Typiskt för en monark – de hatar tjuvjakt.

Marie Eriksson

Foto: European Parliament

Ursula von der Leyen

*Sauron är företrädare för de onda krafterna och skaparen av Härskarringen som är orsaken till Ringens krig, i J.R.R. Tolkiens böcker om Härskarringen.

**Europeiska folkpartiet (engelska: European People's Party, EPP) är ett pro-europeiskt, kristdemokratiskt och liberalkonservativt europeiskt parti och sedan Europaparlamentsvalet 1999 det största partiet som finns representerat i Europaparlamentet...Kommissionsordförande Ursula von der Leyen tillhör EPP.

Wikipedia

Biståndspengar till Ukraina

SVENSKA BISTÅNDSPENGAR omdirigeras i allt större utsträckning till Ukraina, till förfång för fattigare länder. Den 27 juni beslutade den moderatledda regeringen om ett civilt, humanitärt "sommarpaket" till Ukraina på 380 miljoner kronor, finansierat ut årets biståndsbudget. Enligt biståndsminister Johan Forsell skall paketet "stötta människor i de ukrainska byar som fritagits från Ryssland" under den motoffensiv, som nu i mitten av augusti gått i stå, samt till att "åtgärda de skador som orsakats av dammkollapsen (Nova Kachovka-dammen) den sjätte juni".

Forsell sade då till Svenska Dagbladet (SvD) att "Ukraina kommer att vara vår största mottagare av bistånd under många år, för så stora är behoven".

Foto: [CheapFullCoverageAutoInsurance.com](https://creativecommons.org/licenses/by/2.0/)

FÖLJDRIKTIGT EFTER NATO ländernas toppmöte i Vilnius, den elfte till tolfte juli, beslutade den moderatledda regeringen den 17 juli att skänka ytterligare sex miljarder kronor till Ukraina. Denna gång ska pengarna gå till återuppbyggnaden av landet och kallas för "den största bilaterala biståndsstrategin i Sveriges historia". Slutmålet är att Sverige skall stödja Ukraina att bli medlem i EU. Under Vilniusmötet lovade den svenska regeringen dessutom Erdoganregimen att bli en ambassadör för Turkiets ansträngningar att bli medlem i EU, ett villkor för att Turkiet skall godkänna Sveriges Natoansökan.

Miljardstödet är bara "en grundplåt, den totala summan kommer att öka", säger biståndsministern dessutom under en pressträff. Pengarna kommer att förmedlas via biståndsorganisationen Sida och Folke Bernadotteakademin fram till 2027 och enligt Forsell kan "det här arbetet inte vänta tills kriget är slut".

NU LIGGER FOKUS PÅ att bygga upp den ukrainska infrastrukturen – både den rent tekniska, men också den "demokra-

tiska" infrastrukturen, där Sverige på olika sätt ska hjälpa till att bygga upp civilsamhället och förbättra civilbefolkningens levnadsförhållanden.

Det uttalade syftet med stödpaketet är att ytterligare underlätta för Ukraina att närma sig EU och på sikt bli medlemmar i den överstatliga unionen.

"Det är en del i en uttalad ambition att Ukraina en dag, förhoppningsvis väldigt snart, ska kunna bli fullvärdiga medlemmar av EU (...) Strategin ska bidra till uppbyggnads- och reformsamarbete i Ukraina, med det övergripande målet EU-integration. Vi vill se inte en, utan två blågula flaggor vaja i Kyiv", säger Forsell.

HITTILLS HAR SVERIGE stöttat Ukraina med minst 22 miljarder kronor av skattebetalarnas pengar i civilt och militärt stöd, men vad den totala summan kommer att landa på i slutändan är oklart.

Jan-Erik Gustafsson

Vad händer i år med Elpriset?

NU ÄR VI på väg mot en ny vinter. Förra året var det val till riskdagen och diskussionerna gick heta kring elpriserna. Det här hösten pratas det inte alls om några elpriser. Ebba Busch har däremot lovat att det inte blir någon ersättning om elpriserna skulle bli höga även den här vintern.

EU har bestämt att priset på el ska sättas utifrån priset på den dyraste energikällan. Elpriset blev extremt hög på grund av att EU slutat köpa gas från Ryssland och istället måste köpa dyr flytande gas från USA.

DET FINNS DESSUTOM en till anledning till att priserna gick upp. EU hade infört en regel som säger att Sverige måste erbjuda 70 procent av överföringskapaciteten till övriga Europa, enligt vad Dick Larsson sa till [Sveriges Television](https://www.sverigesradio.se/program/13-14-15) (SvT) ifjol. Elen i Sverige är ju avreglerad och när många vill köpa en vara så går priset upp.

DE HÖGA ELPRISERNA i fjol berodde inte enbart på de strypta gasleveranserna utan också på att stora delar av kärnkraften i Frankrike, som där står för cirka två tredjedelar av landets elproduktion, stängdes ner för underhåll och reparation. Dessutom stod fyra kärnkraftverk stilla i Frankrike under augusti månad ifjol för att kylvattnet var för varmt. Även Ringhals fick tillfälligt stängas ner av samma anledning.

Ofta får även kärnkraften i Sverige stängas ner på grund av underhåll och reparation. Det är verkligen en kraftkälla som är "stabil"

I ÅR HAR en kupp skett i Niger. Niger är det land som leverar mycket uran till de Franska kärnkraftverken.

DET ÅTERSTÅR ATT se hur prisutvecklingen blir den kommande vintern, I fjol var vädret mycket mildt.

Kerstin Nordqvist

Posttidning B

Avsändare:

Kritiska EU-fakta

**Viktoriahuset, Linnégatan 21, 4 tr,
413 04 Göteborg**

GALLERIET/Robert Nyberg

